

Follo distriktsrevisjon
Forvaltningsrevisjonsrapport

Spesialundervisning i
grunnskolen

Ski kommune

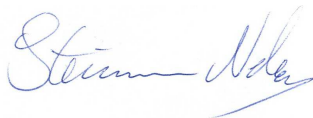
Forord

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for Ski kommune etter Kommuneloven av 25. september 1992 med endringer av 12. desember 2003. Formålet med forvaltningsrevisjon er nedfelt i lovens § 77 nr. 4 som har følgende ordlyd:

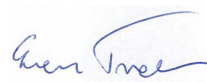
Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Prosjektet er gjennomført i perioden oktober 2007 til april 2008. Follo distriktsrevisjon vil benytte anledningen til å takke kommunens kontaktperson og øvrige ansatte i Ski kommune som har bistått revisjonen i forbindelse med gjennomføringen av undersøkelsen.

Prosjektet er gjennomført av rådgiver Even Tveter.

Steinar Neby
Revisjonssjef

Even Tveter
Prosjektleder

30.04.2008

Innholdsfortegnelse

1	SAMMENDRAG	5
	RESSURSER TIL SPESIALUNDERVISNING	5
	INFORMASJON OM AVGJØRELSE, BEGRUNNELSE OG KLAGEADGANG	5
	KVALITETSSIKRING AV SPESIALUNDERVISNINGEN	5
2	INNLEDNING	6
2.1	SPESIALUNDERVISNING – KJENNETEGN	6
2.2	BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	6
2.3	BRUKTE FORKORTELSER I RAPPORTEN	6
3	FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	7
3.1	FORMÅL	7
3.2	PROBLEMSTILLINGER	7
3.3	AVGRENSNINGER	7
4	METODER OG GJENNOMFØRING	8
4.1	GJENNOMFØRING	8
4.2	DATAENES PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	8
5	RESSURSER TIL SPESIALUNDERVISNING	9
5.1	ORGANISERING	9
5.2	RESSURSBRUK I FORHOLD TIL ANDRE KOMMUNER	9
5.3	RESSURSBRUK I SKI KOMMUNE	10
5.4	RESSURSTILDELING	12
6	TILDELING OG OPPFØLGING AV SPESIALUNDERVISNING	13
6.1	REVISJONSKRITERIER	13
6.2	FAKTABESKRIVELSE	16
6.3	VURDERINGER	21
7	INFORMASJON OM AVGJØRELSE, BEGRUNNELSE OG KLAGEADGANG	25
7.1	REVISJONSKRITERIER	25
7.2	FAKTABESKRIVELSE	25
7.3	VURDERINGER	26
8	KVALITETSSIKRING AV SPESIALUNDERVISNINGEN	27
8.1	REVISJONSKRITERIER	27
8.2	FAKTABESKRIVELSE	28
8.3	VURDERINGER	30
9	KONKLUSJON	32
10	ANBEFALINGER	33
11	RÅDMANNENS UTTALELSE	34
12	REVISJONENS KOMMENTARER TIL RÅDMANNENS UTTALELSE	37
13	LITTERATURLISTE	38

1 Sammendrag

Forvaltningsrevisjonsprosjektet om spesialundervisning i Ski kommune er gjennomført i henhold til vedtak i kontrollutvalget i Ski kommune, sak 27/07.

Formålet med prosjektet er å kartlegge kommunens bruk av midler til spesialundervisning og vurdere om kommunen etterlever sentrale deler av regelverket på dette området.

Ressurser til spesialundervisning

Skolene i Ski kommune hadde for skoleåret 2006/2007 planlagt å bruke litt mindre timer til spesialundervisning pr elev (6,72) enn sammenlignbare kommuner (7,03). I Ski kommune var andelen av elever som mottok spesialundervisning (5,7 %) noe høyere enn sammenlignbare kommuner. Sammenlignet med Oppegård kommune (4,1 %) var andelen betydelig større. Vevelstadåsen skole var den barneskolen som hadde planlagt å bruke mest ressurser pr elev i perioden. Av ungdomsskolene var det Kråkstad og Siggerud skole som hadde planlagt å bruke mest ressurser pr. elev.

Tildeling og oppfølging av spesialundervisning

PPT har opplyst at den ikke har kapasitet til å gjennomføre reutredninger i tilstrekkelig grad og at dette kan være en medvirkende årsak til at så få spesialpedagogiske tiltak blir avsluttet.

Med Ski kommunes finansieringsordning av spesialundervisning er det en risiko for at skolene ikke får tilstrekkelige midler til å dekke spesialundervisningen vedrørende elever som får vedtak om spesialundervisning etter at budsjettet er gitt.

Undersøkelser viser at det i liten grad foreligger samtykkeerklæringer fra foreldre i elevmappene i de undersøkte sakene.

Våre undersøkelser viser at alle sakkyndige undersøkelser var i samsvar med regelverket. Rektors vedtak samsvarte med PPT sine anbefalinger av timer og innhold av spesialundervisning.

Det var utarbeidet halvårsrapporter for 1. og 2. halvår i alle saker som ble undersøkt, men det gikk ikke fram av disse i hvilket omfang som spesialundervisningen var gitt.

Informasjon om avgjørelse, begrunnelse og klageadgang

I alle de gjennomgatte sakene inneholdt rektors vedtak opplysninger om avgjørelsen, begrunnelse og informasjon om klageadgang slik regelverket krever.

Kvalitetssikring av spesialundervisningen

Kommunen skal ha et system for å sikre at elever med spesialundervisning får et opplæringstilbud i samsvar med loven. Revisjonen kan ikke se at Ski kommune har et slikt system. Kommunens system for vurdering og kvalitetsutvikling inneholder ingen elementer av kvalitetsvurdering av spesialundervisningen i kommunen.

2 Innledning

2.1 Spesialundervisning – kjennetegn

”Elever som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning”¹. For at kommunen skal kunne fatte vedtak om å tildele en elev spesialundervisning, må foreldrene først samtykke i at barnet blir henvist til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT²) og denne må utarbeide en sakkyndig vurdering. Spesialundervisning representerer en utvidelse av Opplæringslovas generelle krav om at ”Opplæringa skal tilpassast elevene og føresetnadene hjå den enkelte eleven..”³ ved at spesialundervisning tildeles en enkelt elev gjennom et enkeltvedtak.

2.2 Bakgrunn for prosjektet

I kontrollutvalgsmøte 4. september 2007 sak nummer 27/07 ble det vedtatt å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt ”*Spesialundervisning i grunnskolen*” i Ski kommune. Vedtaket om å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter er basert på plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2006-2008. I den overordnede analysen som ble gjennomført i 2005 ble spesialundervisning vurdert å være et område hvor det kan være høy risiko og høy konsekvens hvis tjenesten ikke fungerer i henhold til retningslinjene.

2.3 Brukte forkortelser i rapporten

I rapporten er disse forkortelsene brukt på flere steder:

PPT: Pedagogisk-psykologisk tjeneste

IOP: Individuell opplæringsplan (for elever som mottar spesialundervisning)

GSI: Grunnskolens informasjonssystem

SSB: Statistisk sentralbyrå

---

¹ Opplæringslova § 5-1, 1. Ledd.

² PPT er en betegnelse på Pedagogisk- psykologisk tjeneste. Opplæringslova § 5-6 setter krav om at alle kommuner skal ha en slik tjeneste.

³ Opplæringslova § 1-2, 5. Ledd.

3 Formål og problemstillinger

3.1 Formål

Formålet med prosjektet er å kartlegge kommunens bruk av midler til spesialundervisning og vurdere om kommunen etterlever sentrale deler av regelverket på dette området.

3.2 Problemstillinger

Basert på den overordnede analysen og formålet for prosjektet har revisjonen definert følgende problemstillinger:

- I. I hvilken grad tildeles spesialundervisning i samsvar med regelverket?**
- II. Inneholder vedtakene opplysninger om avgjørelse, begrunnelse og klageadgang?**
- III. Hvordan sikrer kommunen kvalitet og omfang på området spesialundervisning?**

3.3 Avgrensninger

Prosjektet er avgrenset til 1. – 10. klassetrinn i kommunens ordinære grunnskoletilbud.

4 Metoder og gjennomføring

4.1 Gjennomføring

Undersøkelsen bygger i hovedsak på følgende kilder:

- Maler utarbeidet av Pedagogisk - psykologisk tjeneste (PPT) i Ski kommune.
- Data fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI)
- Opplysninger hentet fra 12 elevmapper i de undersøkte skolene
- Intervjuer med etatsleder for kultur og opplæringssetaten, PP-tjenesten, rektorer og inspektører/ koordinatorene for spesialundervisning ved 3 av grunnskolene i Ski kommune.

Revisjonen har i tillegg hatt samtale med representanter for fylkesmannen i Oslo og Akershus, utdanningsavdelingen.

Ski kommune har 11 ordinære grunnskoler, herav 6 barneskoler, 1 fådelt grendeskole for småskoletrinnet, 2 kombinerte barne- og ungdomsskoler og 2 ungdomsskoler. Det er gjennomgått elevmapper ved to tilfeldig uttrukne barneskoler og ved en ungdomsskole.

Det er gjennomgått mapper for de elevene hvor PPT har avgitt en sakkyndig vurdering i forkant av skoleåret 2006/2007. Gjennomgangen er basert på oversikt mottatt fra PPT.

4.2 Dataenes pålitelighet og gyldighet

Undersøkelsen bygger i første rekke på opplysninger fra gjennomgang av dokumenter og intervjuer med ulike personer som har sentrale roller i forhold til spesialundervisning i Ski kommunes PPT og ved de skolene som er undersøkt. Informasjon som er fremkommet er referert og bekreftet av de som er intervjuet.

Kvalitetssikring av datagrunnlaget omfatter en vurdering av pålitelighet (reliabilitet) og gyldighet (validitet).

Gyldighet brukes gjerne som et uttrykk for om vi har målt det vi ønsker å måle. Gyldigheten ble sikret ved at revisjonen innhentet sentrale dokumenter som er spesifisert i revisjonskriteriene og intervjuet nøkkelpersoner blant de ansatte om praktiseringen av rutiner definert i revisjonskriteriene og beskrevet i kommunens egne dokumenter.

Pålitelighet er et uttrykk for hvor nøyaktig innsamling av data har vært, og at det ikke er skjedd systematiske feil underveis i innsamlingen. Alle dokumenter som er gjennomgått er mottatt fra de aktuelle skolene og dataene er gjennomgått og bekreftet i etterfølgende samtaler. Det er skrevet referater fra intervjuer og disse er bekreftet av de intervjuede i ettertid. Intervjuene har båret preg av refleksjon og åpenhet.

5 Ressurser til spesialundervisning

5.1 Organisering

I Ski kommune er oppgavene med vurdering og tildeling av spesialundervisning lagt til den enkelte skole.

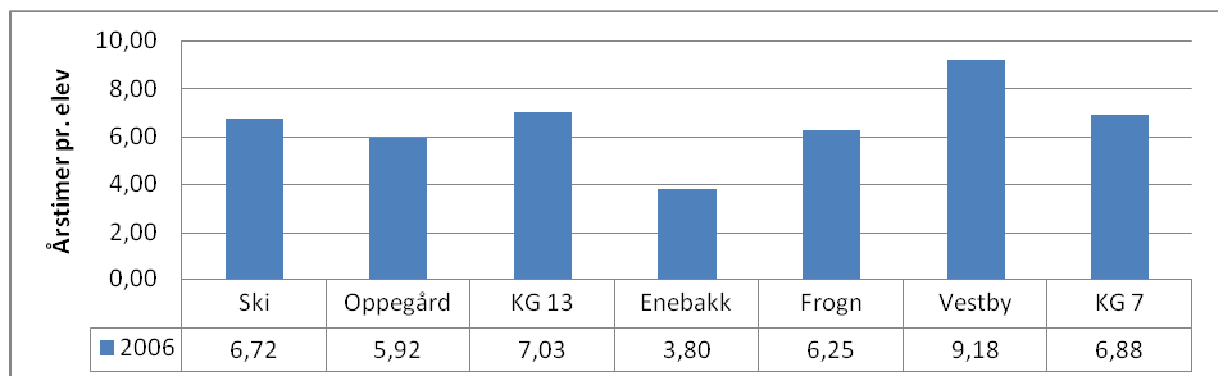
Skolene skal i hht Opplæringslova på selvstendig grunnlag vurdere om elever kan ha behov for spesialundervisning. Når skolen finner grunnlag for at eleven bør utredes for å finne ut om en elev har rett til spesialundervisning, skal skolen innhente foreldrenes godkjenning av at slik utredning kan finne sted og henvise eleven til kommunens PPT for at de skal gi en sakkyndig vurdering. Rektorene er delegert myndighet til å fatte vedtak i saker om å tildele spesialundervisning. Vedtaket skal gjøres på grunnlag av en sakkyndig vurdering fra PPT.

Skolene i Ski kommune er i budsjettet for det enkelte år tildelt en ressursramme som forutsettes å gi rom for den tilrettelagte undervisningen skolen skal tilby. Rammen til spesialundervisning baserer seg på de behov skolene har varslet om før 15. mars forut for skoleåret. Det er imidlertid avsatt noen midler sentralt i skoleetaten som skolene kan søke om dersom det oppstår nye behov.

5.2 Ressursbruk i forhold til andre kommuner

Tallene i tabellen under er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Det er innhentet en rapport som viser totalt antall timer planlagt til spesialundervisning pr. 1. oktober 2006⁴. Disse time tallene er delt på elevtallet som framgår av rapport fra SSB. Tabellen under viser de planlagte årstimer til spesialundervisning pr. elev i grunnskolen i kommunen.

Tabell 1: Årstimer spesialundervisning 2006

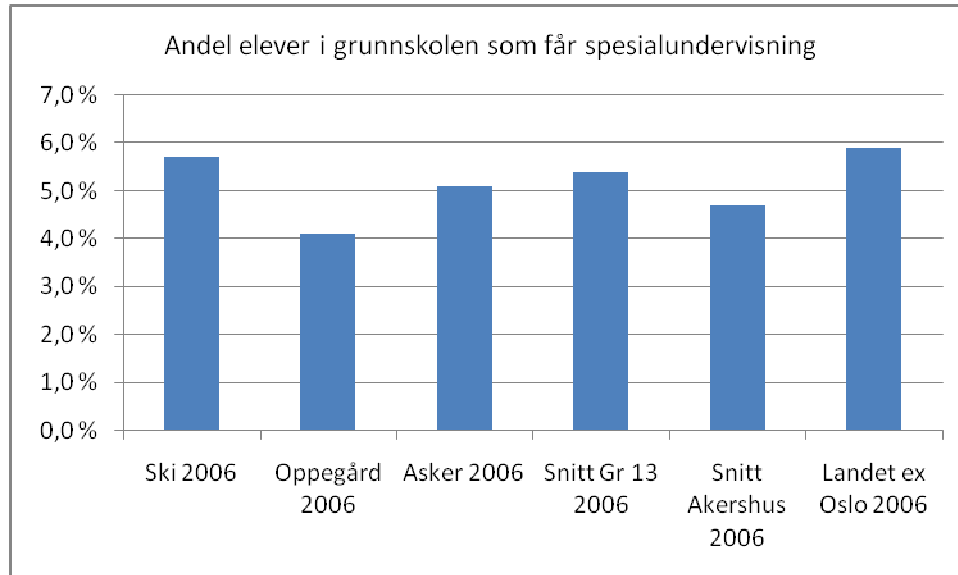

Tabellen viser at Ski kommune for 2006 planla å bruke litt mer til spesialundervisning enn Oppegård kommune og noe mindre enn kommunegruppe 13 som Ski og Oppegård er en del av i KOSTRA.

⁴ For skoleåret 2006/2007

Tabell 2: Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning

Grunnskoleopplæring Per 15. 03. 2007	Ski 2006	Oppegård 2006	Asker 2006	Gr13 2006	Akershus 2006	Landet eksklusiv Oslo 2006
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning i prosent	5,7 %	4,1 %	5,1 %	5,4 %	4,7 %	5,9 %

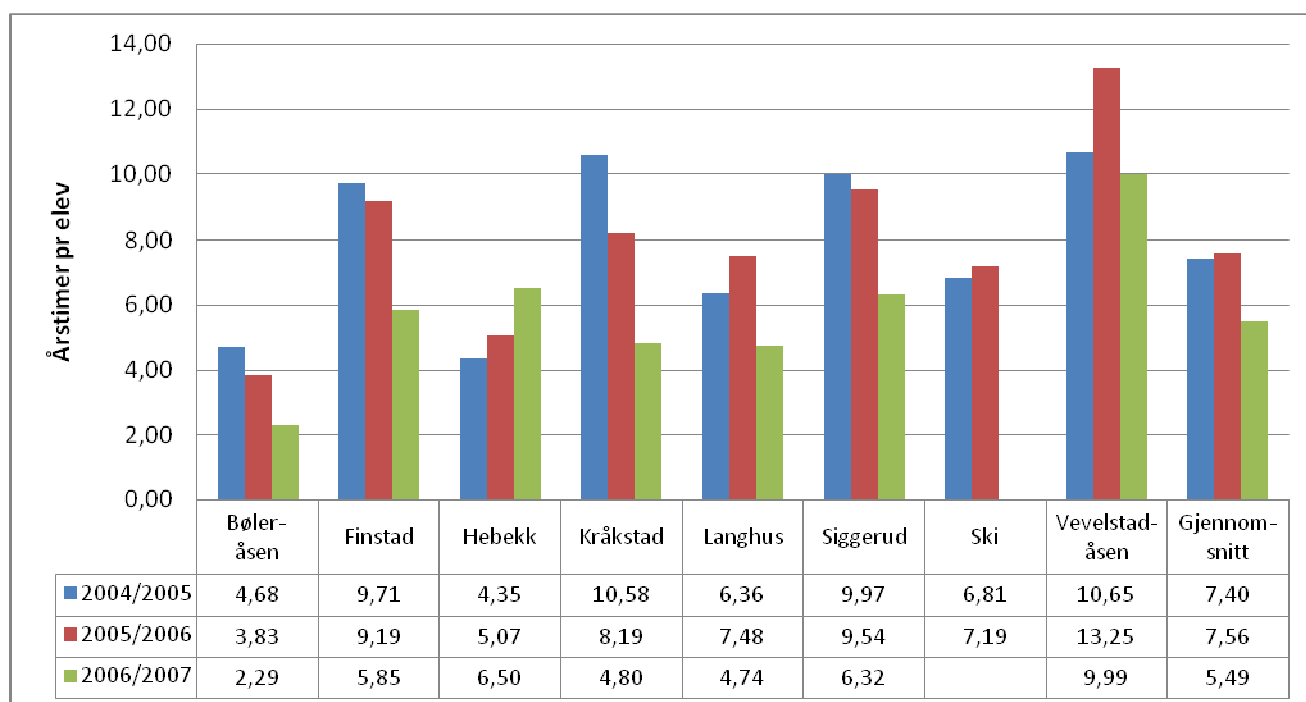
Tabellen viser at Ski kommune ligger over Oppegård og snittet i Akershus i forbindelse med andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning.

5.3 Ressursbruk i Ski kommune

Alle skolene rapporterer pr. oktober hvert år inn i grunnskolens informasjonssystem (GSI) omfattende opplysninger om skolen, deriblant totale årstimer og antall elever ved skolen.

Tallene i tabellene under er hentet fra GSI- rapporteringen for skoleårene 2004/2005 – 2006/2007. Det er tatt utgangspunkt i de data skolene har rapportert av totale årstimer som er satt av til spesialundervisning pr. 1. oktober for de respektive skoleårene. Årstimene er delt på det totale antall elever ved skolen. Resultatet viser den ressursen som skolen har planlagt å bruke til spesialundervisning pr. elev ved denne skolen.

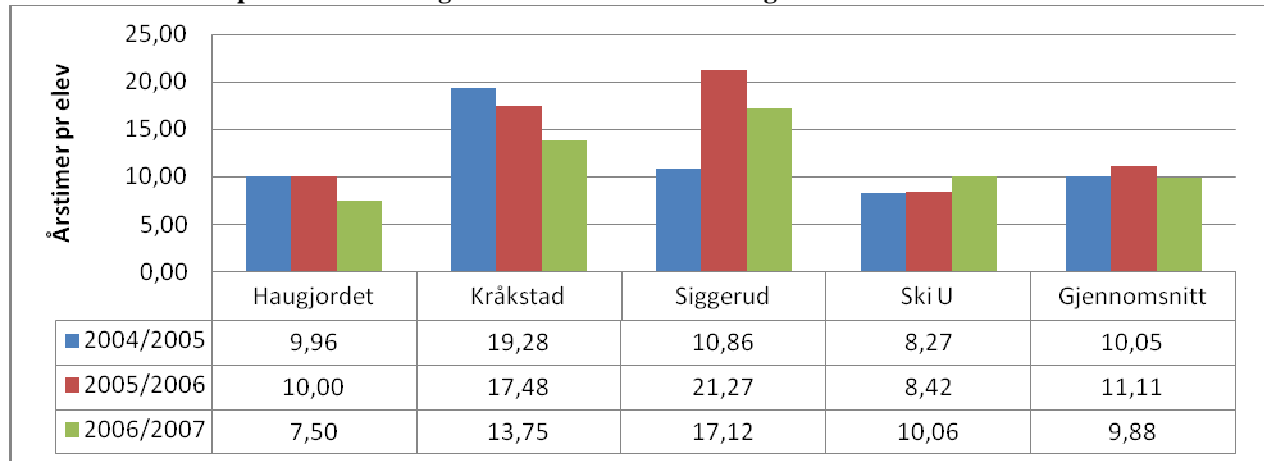
Tabell 3: Årstimer spesialundervisning i forhold til alle elever i barneskoler. Ski kommune

Kilde: GSI, for skoleårene 2004/2005 og 2005/2006 er timene i GSI-rapporteringen oppgitt i timer á 45 minutter, mens for 2006/2007 i timer á 60 minutter. Tallene i tabellen ovenfor er omregnet til timer á 60 minutter. Ski barneskole har for 2006/2007 ikke rapportert timer til spesialundervisning i GSI.

Av tabellen ser man at for barneskolene i Ski kommune er det Vevelstadåsen skole som har avsatt flest timer til spesialundervisning pr. elev totalt på skolen, etterfulgt av Siggerud skole og Finstad skole. Bøleråsen skole og Hebekk skole har avsatt minst ressurser til spesialundervisning. I gjennomsnitt har Vevelstadåsen skole avsatt om lag 6,5 timer mer til spesialundervisning pr elev enn det Bøleråsen skole har gjort i perioden. For skoleåret 2004/2005 var det i gjennomsnitt 5,55 timer spesialundervisning pr. elev, mens det for skoleåret 2006/2007 var avsatt 5,49 timer. Det var altså registrert bare mindre endringer i perioden. SSB oppgir at Ski kommunes totale volum av årstimer til spesialundervisning i 2007 var på 31.961 timer⁵.

⁵ SSB Tabell 04684, grunnskoleopplæring nivå 3.

Tabell 4: Årstimer spesialundervisning i forhold til alle elever i Ungdomsskoler. Ski kommune

Kilde: GSI, for skoleårene 2004/2005 og 2005/2006 er timene i GSI- rapporteringen oppgitt i 45 minutter mens for 2006/2007 i 60 minutter. Tallene i tabellen ovenfor er omregnet til timer à 60 minutter.

Av tabellen ser man at av ungdomsskolene i Ski er det Kråkstad og Siggerud som gjennomgående i perioden har avsatt mest ressurser til spesialundervisning.

5.4 Ressurstildeling

Forslaget til ressurser til spesialundervisning sendes ut fra Kultur- og opplæringsetaten den 15. mars forut for skoleåret. Forslaget er basert på de behov som skolene har meldt gjennom de individuelle opplæringsplanene (IOP) som er utarbeidet ved skolene og de sakkyndige tilrådingene som PPT har avgitt. I de sakkyndige tilrådingene er det angitt hvilket behov den enkelte elev har for spesialundervisning. Kultur- og opplæringsetaten foretar totalt sett en reduksjon på 20 % av summen av de timene som den enkelte skole har meldt inn. Bakgrunnen for dette er at spesialundervisning i stor grad gis i grupper på flere elever og at det er grunnlag for innsparinger. I tillegg til denne generelle reduksjonen foretas det er konkret vurdering om skolen har andre innsparinger av timer. Skolene får dermed i utgangspunktet bare ressurser som skal dekke timer for elever hvor behovene er kjent pr. 15. mars forut for skoleåret. Kommunen har igjen noe midler som skolene kan søke om hvis det skulle oppstå eventuelle store nye behov.

I tillegg til midler til spesialundervisning får skolene midler til styrkingstiltak / systemtiltak som kan brukes til gråsoneelever. Dette gjøres gjennom kursrettede systemrekker som skolen gjennomfører i perioder i året.

Ledelsen på skolene har opplyst at skolen må håndtere uforutsette ting innenfor de budsjett rammer som er gitt og at de da må snu rundt på prioriteringene. Dette kan gjøres ved å ha spesialundervisning i større grupper eller at planlagte enetimer blir omgjort til gruppetimer.

6 Tildeling og oppfølging av spesialundervisning

6.1 Revisjonskriterier

Opplæringslovas kapittel 5 stiller krav til saksbehandlingen for tildeling og oppfølging av spesialundervisning.

6.1.1 Tildeling av spesialundervisningen

Initiativfasen

Initiativet til at en elev skal få spesialundervisning kan enten komme fra skolen eller fra foreldrene. Skolen har et selvstendig ansvar for å vurdere om en elev har behov for spesialundervisning. Foreldrene kan også på eget initiativ kreve at det settes i gang undersøkelser⁶ (Opplæringslova § 5-4.). For at foreldrene skal kunne kreve at slike undersøkelser skal gjennomføres, er disse avhengig av at kommunen og skolene i kommunen aktivt informerer foreldrene om at de har slike rettigheter. Dette kan kommunen gjøre gjennom informasjon direkte til foreldrene eller ved informasjon på andre måter, men det er sentralt at foreldrene får slik informasjon for at retten de har etter Opplæringslova skal ha et reelt innhold.

Sakkyndig vurdering

Opplæringslovas § 5-3 setter krav om at det må foreligge en sakkyndig vurdering før kommunen kan fatte vedtak om å gi spesialundervisning. I § 5-3, 2. ledd heter det: ”Den sakkyndig vurderinga skal blant anna greie ut og ta standpunkt til

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- lærevanskar hjå eleven og andre særlege forhold som er viktige for opplæringa
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om ein kan hjelpe på dei vanskane eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbudet
- kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod

For at det skal kunne sies å være fastsatt realistiske opplæringsmål for eleven, legges det til grunn at de realistiske opplæringsmålene skal si noe om forholdet til de alminnelige læreplanene⁷.

Etter Opplæringslovas § 5-6, 2. ledd er det kommunens PPT som skal sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering. For at PPT skal kunne gjøre en sakkyndig vurdering, må eleven eller foreldrene til eleven ha samtykket i dette. Dette samtykket er dels uttrykk for at foreldrene aksepterer at skolen sender forespørselen om å foreta sakkyndig utredning til PPT, men det er også aksept for at denne skolen drøfter forhold vedrørende denne navngitte eleven med PPT som en ekstern instans. Dette samtykket må derfor gis skriftlig og dokumentasjon for at slikt samtykke er gitt må finnes på skolen. Når foreldrene og skolen er enige om at de ønsker å få en sakkyndig vurdering fra PPT, sender skolen en henvisning dit.

⁶ Lov om barn og foreldre, Lov 08.04.1981 nr 7, § 32 bestemmer at ”Barn som er fylt 15 år, avgjer sjølv spørsmål om val av utdanning ...” Når vi i framstillingen bruker betegnelsen ”foreldre”, dekker dette også retten elever som er fylt 15 år, har.

⁷ Geir Helgeland; opplæringslova, kommentarutgave. Universitetsforlaget, Oslo, side 188.

PPT skal utarbeide en sakkyndig vurdering som konkluderer om eleven har behov for spesialundervisning. Hvis eleven – etter vurdering fra PPT – ikke har rett til spesialundervisning, kan dette likevel innebære at skolen vil måtte sette inn ressurser for at eleven skal få tilrettelagt undervisning for å kunne nå målene i opplæringsplanen for grunnskolen.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med den sakkyndig vurderingen og dette innebærer at sakkyndig vurdering også skal sendes til foreldrene fra PPT samtidig som den sendes til skolen. De har også rett til å uttale seg før det blir fattet vedtak⁸.

Revisjonen har lagt følgende kriterier til grunn for kommunens saksbehandling i forbindelse med den sakkyndige vurderingen:

- Foreldrene skal være informert om at de har rett til å kreve igangsatt undersøkelser om barnet deres har rett til spesialundervisning.
- Når rektor har bedt om en sakkyndig vurdering fra PPT, skal det foreligge skriftlig samtykke fra foreldrene i elevens mappe.
- Sakkyndig vurdering skal ligge til grunn for rektors vedtak om spesialundervisning.
- Den sakkyndige vurderingen skal angi realistiske opplæringsmål for eleven.
- Det skal foreligge dokumentasjon som viser at den sakkyndige vurderingen er sendt foreldrene samtidig som den er sendt skolen.

Krav til vedtaket

Etter at det er utarbeidet en sakkyndig vurdering, skal skolen behandle spørsmålet om spesialundervisning. Opplæringslova legger til grunn at kommunens vedtak skal være i samsvar med det PPT anbefaler. Hvis kommunens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal begrunnelsen for vedtaket vise hvorfor kommunen mener at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning⁹. I Ski kommune er rektor delegert myndighet til å fatte slike vedtak. Rektor er også ansvarlig for at vedtakene etterleves.

Hvis det blir fattet vedtak om å gi spesialundervisning, skal vedtaket både inneholde hvilket omfang spesialundervisningen bør ha og hvilket innhold opplæringen skal ha og den organisatoriske gjennomføringen av opplæringen.¹⁰

Opplæringstilbudet utformes i samarbeid med foreldrene og det skal legges stor vekt på deres syn¹¹. Opplæringstilbudet skal konkretiseres i en individuell opplæringsplan (IOP) for eleven. Denne skal inneholde mål for opplæringen, innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen ellers skal drives¹².

For å tilfredsstille kravene til at den individuelle opplæringsplanen blir utformet i samarbeid med foreldrene, må skolen kunne dokumentere denne medvirkningen¹³. Dette kan skje ved at

---

⁸ Opplæringslova § 5-4, 2. ledd

⁹ Opplæringslova § 5-3, 4. ledd

¹⁰ Veiledning til Spesialundervisning i grunnskole og videregående opplæring. Utdannings- og forskningsdepartementet 2004.

¹¹ Opplæringslova § 5-4, 3. ledd

¹² Opplæringslova § 5-5, 1. ledd

¹³ Opplæringslova § 5-4, 3. ledd

skolen legger planen fram for foreldrene. Medvirkningen anses dokumentert når foreldrene har skrevet under på den individuelle opplæringsplanen.

Revisjonen har lagt følgende kriterier til grunn for kommunens saksbehandling i forbindelse med vedtaksbehandlingen:

- Rektors vedtak om omfanget av spesialundervisning bør være i samsvar med PPTs anbefaling. Eventuelle avvik må begrunnes.
- Vedtaket bør gi informasjon om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha.
- Det skal foreligge IOP som beskriver mål for opplæringen, opplæringens innhold samt hvordan opplæringen skal skje.
- Det skal foreligge dokumentasjon for at foreldrene har medvirket i utformingen av IOP.

6.1.2 Oppfølging av spesialundervisningen

Det går fram av Opplæringslova at skolen skal utarbeide en skriftlig oversikt hvert halvår over den opplæringa elever med spesialundervisning har fått og hvilken utvikling eleven har hatt. Denne oversikten skal sendes til eleven eller til foreldrene til eleven og til kommunen (§ 5-5, 2. ledd).

Dette kravet innebærer at skolen må kunne dokumentere at skriftlig rapport er sendt hvert halvår. Dette kan skje ved at oversendelsen av denne er journalført i skolens postjournal eller at det framgår av skolens eksemplar av halvårsrapporten at den er sendt til foreldrene ved at den som har forestått forsendelsen har signert for at den er ekspedert. Det er også et krav i loven at rapporten skal sendes til kommunen og tilsvarende dokumentasjonskrav bør være tilfredsstillende også for denne ekspederingen. Siden Opplæringslova krever at halvårsrapportene skal sendes til kommunen, må hver kommune selv definere hvilket forvaltningsorgan som er kommunen i relasjon til lovens bestemmelser.

I den individuelle opplæringsplanen er det utformet mål for eleven. Med utgangspunkt i at mål er fastsatt, er det også grunnlag for å vente at måloppnåelsen registreres i halvårsrapporten.

Vedtaket om å gi spesialundervisning omfatter at det skal gis spesialundervisning av spesifisert omfang. Dette uttrykkes med et angitt timetall for skoleåret. Siden spesialundervisningen kan få et mer begrenset omfang enn det som ble vedtatt (ubesatte stillinger, sykefravær eller annet), har revisjonen tatt opp spørsmålet med fylkesmannen i Oslo og Akershus om halvårsrapporten også bør angi om undervisningen er gitt i det omfanget som vedtaket lød på. Fra fylkesmannens¹⁴ side opplyses det at rapporteringen også bør omfatte det antall timer spesialundervisning som er levert til eleven.

Rapporten skal også gi en oversikt over hva undervisningens innhold har vært, hvordan elevens utvikling har vært og om de oppsatte målene er nådd.

---

¹⁴ Kontaktperson seniorrådgiver Rune Dahl 10.10.2007.

Revisjonen har valgt følgende kriterier for kommunens saksbehandling for oppfølging av spesialundervisning:

- Det skal foreligge dokumentasjon for at det er utarbeidet halvårsrapporter for elever med vedtak om spesialundervisning.
- Det skal foreligge dokumentasjon for at halvårsrapportene er sendt både til kommunen og til foreldrene. Det forventes at det er avklart hvilket forvaltningsorgan som er kommunen i denne forbindelse.
- Det skal framgå i halvårsrapportene:
  - En vurdering av elevenes utvikling i forhold til målene som er fastsatt i elevenes IOP.
  - En vurdering av hvorvidt det gis spesialundervisning i det omfanget som vedtaket lød på.

6.2 Faktabeskrivelse

6.2.1 Tildeling av spesialundervisningen

Initiativfasen

Ski kommune har lagt ut informasjon om PPT på kommunens hjemmeside. PPT i Ski kommune har utarbeidet en egen informasjonsfolder. Det går fram av informasjonsfolderen at foreldre selv kan ta kontakt med PPT for å drøfte eventuelle bekymringer omkring barnets skolesituasjon. Rektor ved en av skolene opplyste at det informeres om PPT i utviklingssamtalene som gjennomføres med foreldre og elever. De andre skolene har opplyst at det gis informasjon om PPT i foreldremøter.

PPT i Ski kommune har internt fordelt faste kontaktpersoner på hver av grunnskolene i kommunen slik at hver skole har en eller to kontaktpersoner å forholde seg til. Det avholdes månedlige kontaktmøter mellom skolene og kontaktpersoner fra PPT. Ved disse kontaktmøtene kan lærerne ved skolen drøfte bekymring for enkeltelever anonymt. Skolene har deretter muligheter for å tilpasse undervisningen ytterligere og kan samtidig starte kartlegging av eleven. I et senere kontaktmøte drøftes det om eleven bør henvises til PPT for sakkyndig utredning.

I de tilfeller hvor skolen foretar henvisning skal skolen utarbeide en pedagogisk rapport hvor eleven blir vurdert fra skolens side. Det skal også i denne redegjøres for de tiltakene som skolen har iverksatt i forkant av henvisningen. Skolen skal også fylle ut et henvisningsskjema til PPT hvor også foreldrene skal signere for å gi samtykke til at Ski PPT kan hente nødvendige opplysninger, foreta utredningen og gi opplysninger tilbake til skolen.

PPT i Ski kommune er kommunens sakkyndige instans innenfor opplæring og har blant annet som oppgave å:

- Vurdere retten til spesialundervisning
- Vurdere utsatt skolestart
- Vurdere framskutt skolestart
- Vurdere fritak for opplæringsplikten

- Vurdering i forhold til enkelte hjelpemidler
- Vurdere overgang til videregående skole til inntak særskilt prioritert grunnkurs og individuelt grunnlag
- Drive kompetanseheving og organisasjonsutvikling

Når det gjelder oppgaven å utrede retten til spesialundervisning opplyser PPT i sin *Statistikk Ski PPT skoleåret 2006/ 2007* av 15. oktober 2007 at den bare har kapasitet til å gjennomføre utredninger for barn som er henvist for første gang. Den informerer om at den har en lang liste over elever som burde vært utredet på nytt da barn med spesialpedagogiske tiltak bør reutredes hvert tredje år. PPT opplyser videre at dette kan være en medvirkende årsak til at så få spesialpedagogiske tiltak blir avsluttet, og dette vanskeliggjør målet om reduksjon av spesialundervisning, jfr. økonomiplanen. PPT lager imidlertid hvert år en sakkyndig tilråding for alle elevene som skal ha spesialundervisning. I denne angir de elevens behov for spesialundervisning i antall timer. Tilrådingen er ikke et resultat av en ny vurdering av eleven men skrives på bakgrunn av den opprinnelige sakkyndige utredningen, halvårsrapportene samt eventuell ny kartlegging fra skolen. Tilrådingen danner grunnlag for rektors vedtak om spesialundervisning det påfølgende skoleår.

PPT i Ski kommune har laget en veileder for henvisning til PPT og saksgang, ansvar og frister. Av denne framgår det informasjon om følgende trinn:

1. Prehenvissningsarbeid
Beskriver hva skolen / læreren kan gjøre før henvisning til PPT.
2. Henvisning til PPT
Beskriver hvordan henvisning til PPT skal gjøres og hvilke dokumenter/ undersøkelser som skal følge henvisningen. Det fremgår også at foresatte kan henvise barn/ ungdom uten at skolen må varsles.
3. Sakkyndig utredning ved PPT
PPT utreder etter egne utredningsrutiner. De konkluderer med om eleven har utbytte av undervisningen eller ikke, og om de da har rett til spesialundervisning. Omfanget av spesialundervisningen framgår av sakkyndig utredning.
4. Individuell opplæringsplan (IOP)
Skolen i samarbeid med foresatte utarbeider IOP basert på konklusjoner i utredningen, de generelle overordnede opplæringsmålene og tiltakene PPT har anbefalt. Elevens ressursbehov må framgå av IOP. Kopi sendes PPT for vurdering original oppbevares i skolens arkiv.
5. Sakkyndig vurdering/ tilråding ved PPT
PPT skriver sakkyndig vurdering/ tilråding, der PPT vurderer IOP og tilrår ressursomfang for eleven, spesifiserte årstimer (innhold, omfang og organisering). Sakkyndig vurdering sendes skolen med kopi til foresatte.
6. Vedtak om spesialundervisning
Rektor foretar enkeltvedtak på spesialundervisningen.
7. Videre oppfølging av spesialundervisningen

Skolen må foreta en systematisk kartlegging av eleven for å vurdere utbyttet av spesialundervisningen.

8. Halvårsrapport

IOP evalueres to ganger i året. Evalueringen bør være konkret i forhold til delmål og resultater fra kartleggingen må spesifiseres i evalueringen.

9. Ny IOP

Mål og tiltak justeres i samsvar med elevens utvikling som framgår i halvårsrapporten

Av veilederen framgår også de frister som skal overholdes. For at skolen skal få tilført midler til spesialundervisning for eleven må IOP være laget før 15. januar hvert år. PPT må da gjøre sine vurderinger innen 15. februar. Halvårsrapporten for foregående halvår må være utarbeidet innen 15. januar mens halvårsrapporten for andre halvår må være utarbeidet før 15. juni.

Skolene må sørge for at det utarbeides IOP og PPT må komme med sine vurderinger innen februar forut for skoleåret for at skolen skal få tilført midler til spesialundervisning knyttet til den enkelte eleven. Dersom elever får vedtak om spesialundervisning etter denne tid får ikke skolen midler direkte knyttet til denne eleven, men må løse behovet innenfor de midler den totalt sett har. Kommunen har imidlertid en pott som skolen kan søke midler fra. Denne potten utgjør om lag 1,3 mill (2007) kroner og kan etter søknad gis for å dekke kostnader til spesialundervisning for elever som flytter til kommunen eller elever som er nyutredet. Det gis bare av potten til elever med store eller middels behov for spesialundervisning. Henvisning til PPT om å få utredet retten til spesialundervisning kan imidlertid skolen gjøre gjennom hele året.

Maler

PPT har utarbeidet en mal som er ment å bli brukt både som IOP, halvårsrapport og som skolens søknad om ressurser til spesialundervisning. Alle disse malene er samlet i samme dokument. Utfyllingen av dokumentet avgjør hvilken av disse tre funksjonene dokumentet skal ha. PPT har også utarbeidet maler for sakkyndig utredning og vurdering fra Ski PPT vedrørende behov for spesialpedagogiske tiltak og for sakkyndig tilråding vedrørende behov for spesialpedagogiske ressurser.

Samtykke fra foreldrene

Begge foreldre skal i følge regelverket gi samtykke til at PPT kan gjennomføre en sakkyndig vurdering. PPT opplyser at den kan sende henvisningen tilbake hvis for eksempel underskrift fra foresatte mangler. Begge barneskolene opplyser at de har som rutine at begge foreldrene skal undertegne på henvisningsskjemaet til PPT.

Tabell 5 viser om foreldrene har gitt samtykke til at barnet henvises til PPT. Samtykke er ansett gitt når foreldrene har gitt signatur på skolens henvisning til PPT og denne finnes i elevens mappe.

Tabell 5: I hvilken grad har foreldre signert på henvisning?

	Antall henvisninger	Antall henvisninger som er signert av foreldre	Antall henvisninger som ikke er signert av foreldre	
			Antall forklart	Antall ikke forklart
Skole 1	4	1	2	1
Skole 2	3	0	1	2
Skole 3	5	0	3	2
Sum	12	1	6	5

Tabellen ovenfor viser at henvisninger med signatur fra foreldre manglet i 11 av 12 tilfeller av de undersøkte elevene. I 5 av tilfellene har det ikke vært gitt forklaring på at foreldrenes samtykke ikke er dokumentert i elevmappen. I disse 5 tilfellene var det ikke kopi av henvisning i elevens mappe og det er uklart hvem som har henvist. Det er av kommunen opplyst at skjemaet for henvisning alltid ligger i original hos PPT og er signert av foreldrene. Dersom PPT mottar usignerte henvisninger, blir de returnert skolen for signering.

Rektorene har opplyst til revisjonen at for 6 av tilfellene hvor signering fra foreldre manglet så hadde dette sammenheng med at elevene var tilflyttet fra andre skoler/barnehager dette skoleåret og at skolene var kjent med at elevene hadde vedtak om spesialundervisning der de kom fra. Skolene har da lagt til grunn at denne henvisningen også har gyldighet for den skolen eleven flytter til.

Den sakkyndige vurderingen fra PPT

I følge regelverket¹⁵ bør den sakkyndige vurderingen sendes foreldrene samtidig som den sendes skolen. Revisjonens undersøkelse viser at PPT bruker standard oppsett på oversendelse av de sakkyndige vurderingene. I samtlige oversendelser som revisjonen har sett på, framgår det at kopi av vurderingen er sendt foreldrene samtidig med oversendelsen til skolen.

Innholdet i de sakkyndige vurderingene reguleres av Opplæringslovas § 5–3. Revisjonen har gjennomgått mappene i utvalget for å se om de mest sentrale kravene i bestemmelsen ivaretas, jf tabell 6 nedenfor.

Tabell 6: Etterlevelse av krav til sakkyndig vurderinger i de gjennomgåtte mappene i forkant av skoleåret 2006/2007

	Skole 1	Skole 2	Skole 3	Sum
Er det redegjort for elevens utbytte av det ordinære opplæringstilbudet?	Ja for 3 av 4	Ja for 2 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 9 av 12
Er elevens lærevansker og særlige forhold vurdert?	Ja for 4 av 4	Ja for 2 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 10 av 12
Er det vurdert om en kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet?	Ja for 3 av 4	Ja for 2 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 9 av 12
Er det redegjort for hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud?	Ja for 4 av 4	Ja for 2 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 10 av 12

¹⁵ se side 13

Tabellen viser at innholdet i de sakkyndige vurderingene fra PPT i stor grad er i samsvar med forutsetningene i Opplæringslova. I de tilfeller det er registrert avvik fra kriteriene kommer barnet enten fra barnehage eller har hatt vedtak om spesialundervisning i annen kommune tidligere og disse kriteriene er vurdert tidligere.

I de sakkyndige vurderingene er det gitt klart uttrykk for om eleven vil ha utbytte av det ordinære undervisningstilbudet. Elevens lærevansker og særlige forhold er vurdert i nesten alle vurderingene. Dette gjelder også spørsmålet om en kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet. 10 av 12 av de sakkyndige vurderingene redegjorde også for hvilken opplæring som vil gi et forsvarlig opplæringstilbud.

Vedtaket

Revisjonen har undersøkt om vedtaket om tildeling av spesialundervisning beskriver hvilket opplæringstilbud eleven skal få, jf tabell 7 nedenfor.

Tabell 7: Etterlevelse av krav til innholdet i vedtak om tildeling av spesialundervisning i de gjennomgåtte mappene i forkant av skoleåret 2006/2007.

	Skole 1	Skole 2	Skole 3	Sum
Er vedtaket i samsvar med PPTs anbefaling av timeomfang?	Ja for 3 av 4	Ja for 3 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 10 av 12
Gir vedtaket opplysninger om hva som vil være opplæringens innhold?	Ja for 3 av 4	Ja for 3 av 3	Ja for 4 av 5	Ja for 10 av 12

Tabellen viser at rektorene i alle sakene hvor kopi av vedtaket lå i mappa fattet vedtak om å tildele spesialundervisning med en timeressurs som var i samsvar med PPT sin anbefaling. For skole 1 og 3 manglet det i ett tilfelle kopi av vedtakene fra rektor i elevenes mappe, men rektor opplyste at innholdet i vedtaket var i samsvar med anbefalingen fra PPT.

I Ski kommune er rutinen at IOP skal være utarbeidet før rektor fatter vedtak om å tildele spesialundervisning og det går fram av vedtakene at den individuelle opplæringsplanen er en del av rektors vedtak. Alle de individuelle opplæringsplanene som ble gjennomgått, ga opplysninger om spesialundervisningens innhold. Rektor ved en av skolene oppga at PPT gjennom sine sakkyndige utredninger har laget et godt grunnlag for at skolen kan lage en god IOP gjennom de tiltakene/ målene som foreslås i utredningen.

6.2.2 Oppfølging av spesialundervisningen

Regelverket setter krav til halvårsrapporteringen. Det skal foreligge dokumentasjon for at det er utarbeidet halvårsrapporter for elever med vedtak om spesialundervisning. I halvårsrapportene skal det bl.a. framgå en vurdering av elevenes utvikling i forhold til målene som er fastsatt i IOP og hvorvidt det gis spesialundervisning i det omfanget som vedtaket lød på.

Revisjonen har undersøkt i hvilken grad det foreligger halvårsrapporter. Det er også vurdert om det i halvårsrapportene framgår om målene nås og om halvårsrapportene gjør rede for om eleven har fått det antall timer spesialundervisning som rektors vedtaket angir og om elevene har fått undervisning i samsvar med vedtaket, jf nedenstående tabell:

Tabell 8: Eksistens av halvårsrapporter og innhold i disse i de gjennomgåtte mappene for skoleåret 2006/2007.

	Antall halvårsrapporter	Innholdet i halvårsrapportene	
		Grad av måloppnåelse	Timeomfang i samsvar med vedtak
Skole 1	8 av 8	8 av 8	0 av 8
Skole 2	6 av 6	6 av 6	0 av 6
Skole 3	10 av 10	10 av 10	0 av 10
Sum	24 av 24	24 av 24	0 av 24

Undersøkelsen viser at det var utarbeidet halvårsrapporter både for 1. og 2. halvår for alle undersøkte elever. Samtlige halvårsrapporter ga utfyllende skriftlige beskrivelse av den undervisningen og de resultatene eleven hadde oppnådd. Det kom imidlertid i mange tilfeller ikke konkret fram om det var vurdert om de målene som var satt opp i IOP var nådd eller om det aktuelle målet skulle løpe videre.

Det er i halvårsrapportene ikke gitt informasjon om eleven i perioden har fått det timeantallet av spesialundervisning som vedtaket sier. Ingen av skolene har registrert de timene med spesialundervisning som ble gitt. Det er et sterkt timefokus på spesialundervisningen fra den sakkyndige utredningen/ tilsynet fra PPT og rektors vedtak uten at dette kommer til uttrykk gjennom rapporteringen i halvårsrapporten. Skolen får også tildelt ressurser ut fra konkret behov for timer til spesialundervisning.

I følge regelverket skal det dokumenteres at halvårsrapportene er sendt både til kommunen og til foreldrene. Det forventes at det er avklart hvilket forvaltningsorgan som er kommunen i denne forbindelse. Revisjonens undersøkelse viser at skolene i Ski kommune har sendt rapportene til foreldrene og til PPT. PPT har uttalt at de har en god oppfølging av de enkelte skolene. PPT har imidlertid ikke rapportert data fra halvårsrapportene videre til etatsjef.

Det er koordinatoren for spesialundervisning ved de enkelte skolene som har ansvaret for å sende halvårsrapport til foreldre og PPT. Alle koordinatorene har opplyst at det lages en liste hvor det hukes av for om halvårsrapporten er sendt til foreldrene. Listen arkiveres imidlertid ikke. Det foreligger ikke annen dokumentasjon på at rapporten er sendt. Utsendingen journalføres ikke.

6.3 Vurderinger

Initiativfasen

Ski kommune har lagt ut informasjon om PPT på sin hjemmeside. Noen av de undersøkte skolene opplyser at de informerer om PPT i utviklingssamtaler mens andre informerer på foreldremøter. Det er altså ulik praksis for hvordan skolen gir informasjon om PPT. PPT har også utarbeidet en informasjonsfolder om sitt arbeid.

Det er vesentlig at foreldrene er trygge på at skolen følger opp deres barn. Ved at skolen aktivt informerer foreldrene om at de selv kan kontakte PPT, vil foreldrene bli kjent med sine rettigheter på området og ha forutsetninger for selv å ta initiativ ovenfor PPT hvis de føler behov for det. Dette vil innebære en sikkerhet for barna og foreldrene i tilfelle skolen skulle

overse barnas behov for ekstra tiltak i form av spesialundervisning eller andre støttetiltak. Det vil derfor være en styrke om Ski kommune etablerer felles retningslinjer for hvordan skolene skal informere foreldrene om deres mulighet til selv å henvende seg til PPT direkte.

PPT har i sin *statistikk Ski PPT skoleåret 2006/2007* oppgitt at den ikke har kapasitet til å gjennomføre nyutredninger hvert tredje år slik den bør og at dette kan være en medvirkende årsak til at så få spesialpedagogiske tiltak blir avsluttet. Ski kommune bør etter revisjonens oppfatning sørge for at det blir foretatt nyutredninger i et tilstrekkelig omfang. Det er viktig at den sakkyndige vurderingen som ligger til grunn for det omfanget som gis av spesialundervisning er tilstrekkelig oppdatert slik at det kan fanges opp eventuelle endrede behov hos de enkelte elevene på et så tidlig tidspunkt som mulig.

Skolene i Ski kommune får midler til spesialundervisning på bakgrunn av de behovene som er kjent før 15. januar forut for skoleåret. Dette medfører at skolene ikke automatisk får tilført midler for eventuelle nye elever som får vedtak om spesialundervisning eller elever som kommer tilflyttende. Skolen kan imidlertid søke om ressurser fra en sentral pott som kommunen har dette vedrører elever med store eller middels behov for spesialundervisning. Dette kan medføre at skolen må løse behovet til nye elever innenfor de rammene de allerede har. Dette betyr at den må omprioritere allerede igangsatte tiltak noe som igjen kan medføre at elever med spesialundervisning ikke får det tilbudet som rektors vedtak tilsier og som skolen har fått midler til å dekke etter ordinær søknad og søknad om tilleggsmidler.

PPT har utarbeidet skjema for IOP og halvårsrapport. Disse fasene er kombinert i et skjema. Etter revisjonens mening er det vanskelig å se når skjemaet som foreligger er en IOP og når det er en halvårsrapport. Vi anbefaler at kommunen går gjennom dokumentet og ser om dette kan gjøres på en mer oversiktlig måte.

Samtykke fra foreldrene

Skolen skal innhente foreldrenes samtykke på henvisningen før PPT foretar utredning av barnet når det er skolen som henviser. Denne erklæringen gir skolen anledning til å drøfte elevens forhold med PPT og gir PPT anledning til å foreta sin utredning. Våre undersøkelser jfr tabell 5 side 18 viser at skolene i svært liten grad har fått samtykke fra foreldrene i forbindelse med skolens dialog med PPT. Skolene oppgir som begrunnelse for manglende samtykke at eleven enten kommer fra annen kommune eller fra barnehage og at samtykke er gitt tidligere og at det derfor ikke er innhentet. I fem tilfeller var det ikke kopi av henvisningen i elevens mappe og det er uklart hvem som har henvist. Kommunen har imidlertid opplyst at det alltid hentes inn samtykke og undertegnet samtykke finnes i PPT sine arkiver.

Follo distriktsrevisjon anser et slikt samtykke fra foreldrene som en tillatelse til at det er denne spesielle skolen som kan kommunisere med PPT om barnet. Selv om foreldrene senere har gitt et passivt samtykke til en skole i Ski kommune ved at de ikke har motsatt seg at skolen kommuniserer med PPT om deres barn, innebærer dette ikke at slikt samtykke er tilstrekkelig dokumentert. Hvis skolen rutinemessig innhenter samtykkeerklæringer fra foreldrene til slike barn, vil det gi et ryddig grunnlag for det videre samarbeidet med foreldrene, og skolen vil få dokumentasjon for at den har opptrådt i samsvar med fullmakter gitt av foreldrene når den drøfter elevens forhold med PPT.

En slik rutine vil videre bidra til å sikre at det blir en norm om at samtykke skal finnes i elevens mappe for alle barn som har vedtak om spesialundervisning.

Sakkyndig vurdering

Våre undersøkelser viser jfr. tabell 6 side 19 at de sakkyndige vurderinger fra PPT er avgitt i samsvar med § 5-3 i Opplæringslova der kravene til innholdet i de sakkyndige vurderinger framgår.

Vedtaket

Alle de gjennomgåtte vedtakene var i samsvar med PPT sine anbefalinger av timer og omfang av spesialundervisningen. Gjennom IOP framgikk spesialundervisningens innhold slik at regelverket på dette området anses oppfylt. For to av de undersøkte mappene manglet det kopi av rektors vedtak slik at disse vedtakene ikke ble gjennomgått. Det er etter revisjonens oppfatning viktig å sørge for at mappene til den enkelte elev er komplett med alle relevante dokumenter deriblant rektors vedtak.

Oppfølging av spesialundervisning

I følge Opplæringslova § 5-5 skal skolene utarbeide skriftlig oversikt hvert halvår over den opplæringa elever med spesialundervisning har fått. Måloppnåelsen skal også registreres i halvårsrapportene med utgangspunkt i den utarbeidede IOP.

I alle våre undersøkte saker har skolene utarbeidet halvårsrapport for både 1. og 2. halvår. I samtlige halvårsrapporter var det gitt utfyllende beskrivelse av den undervisningen og de resultatene som eleven hadde oppnådd. Det kom imidlertid i de fleste tilfeller ikke eksplisitt fram om målet i IOP var nådd eller det skulle løpe videre. Etter vår vurdering bør det i alle halvårsrapporter angis klart om målet i IOP er nådd eller om det fortsatt skal gjelde for kommende halvår eventuelt om det er deler av målet som fortsatt skal gjelde. Dette gjør det lettere å vurdere elevens utvikling og også kunne foreta en samlet vurdering av måloppnåelsen for elevene med spesialundervisning.

Det er et sterkt timefokus på tildelingen av spesialundervisningen gjennom de sakkyndige utredningene og tilrådingene fra PPT som angir timeomfang. IOP og rektors vedtak angir også hvilket timeomfang den enkelte elev skal få med spesialundervisning. Når skolen avgir rapportering gjennom halvårsrapportene er elementet med timer helt borte. Dette gjør det umulig å følge opp at undervisningen faktisk er gitt i det omfanget som er ansett som behovet gjennom PPT sine utredninger og rektors vedtak. For at skolen skal kunne dokumentere at eleven har fått det omfanget av spesialundervisningstimer som rektors vedtak tilsier bør skolene etter revisjonens vurdering ha rutiner for å registrere de timene med spesialundervisningen som den enkelte elev får og rapportere dette i halvårsrapporten.

Opplæringslova § 5-5 sier videre at halvårsrapporten skal sendes til foreldrene og til kommunen. De undersøkte skolene har rutine på at det er spes.ped koordinator som har ansvaret for å sende halvårsrapportene til foreldre og til PPT. Det er opplyst at det ikke dokumenteres gjennom journalføring eller på annen måte at halvårsrapportene er sendt til

foreldre. Etter vår vurdering bør skolene dokumentere at halvårsrapportene er sendt til foreldre, slik at det i ettertid ikke kan reises tvil om at foreldre har fått tilsendt slike rapporter. Skolene sender halvårsrapportene til PPT og ikke til annen kommunal instans, PPT er dermed ansett for å være kommunen. PPT har selv opplyst ¹⁶ at den anser seg selv for å være et rådgivende organ. Etter vår oppfatning sender ikke skolene i Ski kommune halvårsrapportene til kommunen slik loven krever.

---

¹⁶ Se side 21

7 Informasjon om avgjørelse, begrunnelse og klageadgang

7.1 Revisjonskriterier

Forvaltningsloven gjelder for vedtak om spesialundervisning foruten at Arkivloven også har bestemmelser som har betydning på området.

Etter forvaltningsloven¹⁷ skal enkeltvedtak være skriftlig. Vedtaket skal begrunnes^{18 19} og begrunnelsen skal gis sammen med vedtaket. Begrunnelsen skal også vise til de reglene vedtaket bygger på²⁰. Det skal også gis opplysninger om klageadgang, klagefrist og klageinstans og den nærmere fremgangsmåte ved klage samt om retten til å se sakens dokumenter²¹.

Vedtaket om å tildele spesialundervisning er i sin natur tidsbegrenset og det bør derfor framgå av vedtaket når det skal iverksettes og hvor lang varighet vedtaket har. Det kan også være hensiktsmessig at vedtaket inneholder opplysninger om hva som må være oppfylt for at vedtaket skal fornyes.

På basis av dette har vi valgt følgende revisjonskriterier for vurdering av vedtak:

- Vedtak skal være skriftlig.
- Vedtak skal inneholde
  - Begrunnelse med henvisning til reglene som vedtaket bygger på.
  - Opplysninger om klageadgang, klagefrist og klageinstans og den nærmere fremgangsmåte ved klage samt om retten til å se sakens dokumenter.
  - Tidspunkt for iverksetting av vedtaket.

7.2 Faktabeskrivelse

De gjennomgåtte elevmappene inneholder vedtak om tildeling av spesialundervisning. Vedtakene er gitt skriftlig og de er sendt til foreldrene og PPT.

Vedtaket gir opplysninger om hvor mange årstimer eleven er tildelt med spesialundervisning og eventuelt assistenttimer og hvilken bestemmelse (§ 5-1) i opplæringsloven som hjemler at undervisningen foregår etter en individuell opplæringsplan. I underretningen opplyser rektor at vedtaket kan påklages innen 3 uker etter at vedtaket er

---

¹⁷ Forvaltningsloven § 23

¹⁸ Forvaltningsloven § 24, 1. ledd

¹⁹ Lov om arkiv § 6. Arkivansvaret. "Offentlege organ pliktar å ha arkiv, og desse skal vera ordna og innretta slik at dokumenta er trygga som informasjonsskjelder for samtid og ettertid."

²⁰ Forvaltningsloven § 25, 1. ledd

²¹ Forvaltningsloven § 27

mottatt, hvor klage skal sendes og hvilke organer i kommunen og hos fylkesmannen som vil behandle den. Det gis også informasjon om at Kultur- og opplæringsetaten kan omgjøre vedtaket som et ledd i en klagebehandling.

Vedtakene inneholder opplysninger om vedtakets varighet samt hvordan spesialundervisningen vil bli organisert. Vedtakene inneholder ikke opplysninger om hva som må være tilfredsstillende for at vedtaket skal fornyes.

I underretningen begrunnes vedtakene med henvisning til den sakkyndige tilråding fra PPT. Det opplyses at foresatte med visse unntak har anledning til å se sakens dokumenter jf. Fvl. §§ 18 og 19. Det gis imidlertid ikke orientering om den nærmere framgangsmåten for å klage. For to av de gjennomgåtte elevmappene manglet kopi av rektors vedtak uten at rektor kunne gi noen forklaring til dette.

7.3 Vurderinger

Våre undersøkelser viser at skolene i Ski kommune i sine vedtak om å tildele spesialundervisning følger lovens krav. Vedtakene er skriftlige og begrunnet. De inneholder også opplysninger om fremsetting av eventuell klage og hvilke frister som gjelder.

I de undersøkte sakene manglet imidlertid kopi av rektors vedtak i to saker. Det bør innskjerpes at alle slike vedtak skal arkiveres i elevens mappe.

8 Kvalitetssikring av spesialundervisningen

8.1 Revisjonskriterier

Kommunen skal ha et system for å følge opp at kravene i Opplæringslova overholdes. Dette framgår av Opplæringslova²² § 13-10 annet ledd. Her står:

Kommunen/ fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/ fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.

Bestemmelsen innebærer at kommunen skal, som skoleeier og som ansvarlig for grunnskoleopplæringen, ha et forsvarlig system for vurdering og oppfølging av kravene i Opplæringslova. Dette systemet må være bygd opp etter planmessige prinsipper slik at det kan beskrives, at det er kjent og i aktivt bruk i organisasjonen. Kommunen står fritt til å utforme systemet ut fra sitt eget behov, så lenge systemet er forsvarlig. I Helgestads kommentarutgave til Opplæringslova²³ står det i kommentaren til § 13-10 at:

”Systemet må være i stand til å avdekke lovbrudd og sørge for at tiltak blir satt i verk slik at feilen rettes opp. For at systemet skal være forsvarlig, må det sikre en jevnlig vurdering av virksomhetens forhold til lov og forskrifter”.

Skolene skal utarbeide halvårsrapporter for elever som får spesialundervisning. I Opplæringslovas § 5-5, 2. ledd er det fastsatt:

Skolen skal kvart halvår utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Skolen sender oversikta og vurderingane til eleven eller foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

Halvårsrapportene kan brukes som dokumentasjon på nivået for den enkelte elev for hvordan kommunen har etterlevd kravene til spesialundervisning i Opplæringslova.

I forskrift til opplæringslova²⁴, § 2-1. *Verksemdsbasert vurdering* er det gitt følgende bestemmelse:

Skolen og lærebedrifta skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderingane blir gjennomført etter føresetnadene.

I dette ligger at et forsvarlig system er et system som er egnet til å avdekke eventuelle forhold som er i strid med lov eller forskrift, og som sikrer at det blir satt i verk tiltak der det er nødvendig. Et forsvarlig system forutsetter jevnlig resultatoppfølging og vurdering av om lovverket blir fulgt. Systemet må ha kjent struktur, være forutsigbart og vise kontinuitet over

²² Lov 17.07.1998, nr 61. De aktuelle bestemmelsene trådte i kraft 1.09.2004.

²³ Helgeland, Universitetsforlaget, Oslo (2006:367)

²⁴ Fastsatt 2006.06.23. Gjeldende fra 1.08.2006.

tid, gi grunnlagsdata for å trekke sikre konklusjoner og ivareta krav til samlet vurdering og oppfølging på sentralt kommunalt nivå.

I KS og Utdanningsdirektoratets veileder²⁵ om kravet til skoleeiers ”forsvarlige system” gis en beskrivelse av sentrale elementer som bør inngå i et forsvarlig system for vurdering av om kravene i regelverket blir oppfylt, herunder:

- Rutiner for å sikre informasjonsflyt i virksomheten for rapportering og tilbakemelding
- Beskrivelse av rutiner eller andre tiltak som er egnet for å bekrefte god tilstand og/eller avdekke og forebygge manglende overholdelse av gjeldende lover og forskrifter.
- Beskrivelse av rutiner for å rette opp og forbedre forhold som er oppdaget, samt rutiner for oppfølging av ulike kvalitetsvurderinger.

Revisjonen har lagt følgende revisjonskriterier til grunn for å vurdere kommunens kvalitetssikring av spesialundervisningen:

- Det skal foreligge dokumentasjon for at kommunen har etablert et system for å sikre at elever med spesialundervisning får opplæringstilbud i samsvar med bestemmelsene i opplæringsloven.
- Systemet må sikre at vurderinger om kommunens etterlevelse av bestemmelsene gjøres på et overordnet kommunalt forvaltningsnivå.
  - Det bør foreligge skriftlige rutiner for arbeidet med evaluering av læringsutbyttet for gruppen av elever med spesialundervisning, både ved den enkelte skole og i kommunen samlet, som er implementert i virksomheten.
  - Det skal foreligge dokumentasjon for at kommunen jevnlig foretar vurdering av skolene i forhold til regelverket.

8.2 Faktabeskrivelse

Revisjonen har undersøkt hvordan skolene har rapportert om spesialundervisningen for skoleåret 2006/2007.

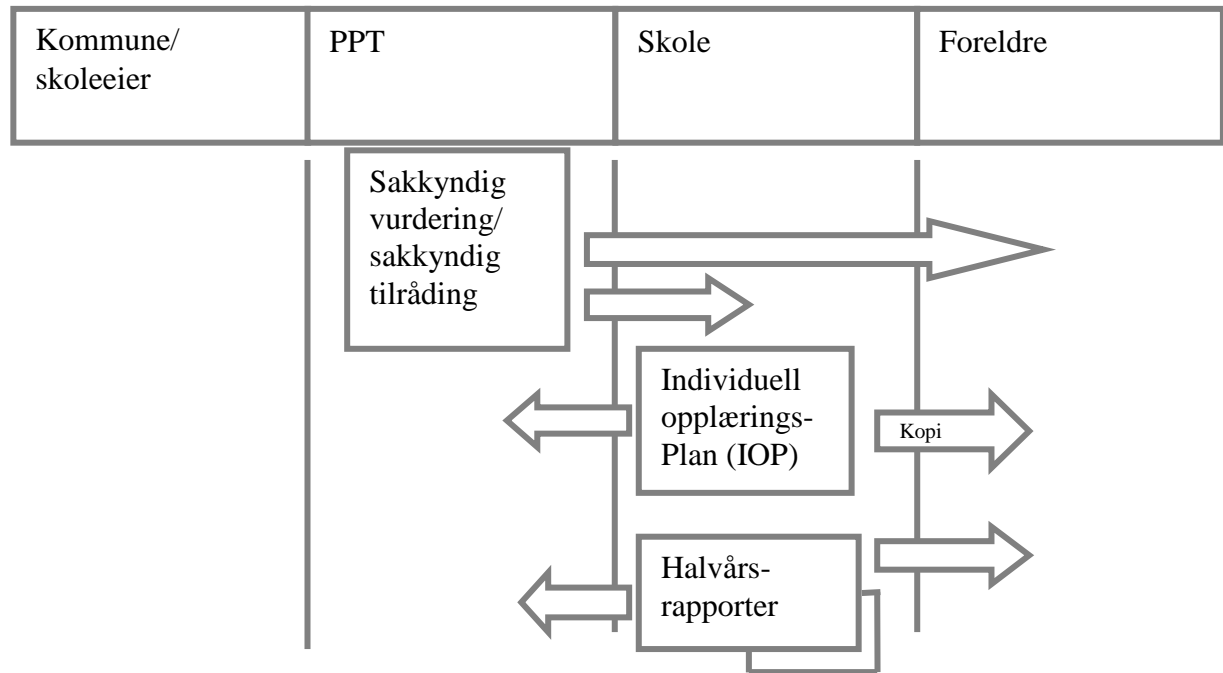
Illustrasjonen under viser hvordan dokumentflyten er for viktige dokumenter vedrørende elever med spesialundervisning:

- Sakkyndig vurdering som beskriver behovene til elever med spesialundervisning
- Individuell opplæringsplan som beskriver hvilke mål disse elevene skal nå
- Halvårsrapport, en skriftlig oversikt over den opplæringsplan eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven.

Oversikten nedenfor viser hvilket organ som utarbeider dokumentene og hvor dokumentene sendes i hht. rutine som er etablert i Ski kommune.

---

²⁵ Udatert. Veilederen viser til Opplæringslovas § 13-10.

Funksjonen til dokumentene **Sakkyndig vurdering** og **Individuell opplæringsplan** er beskrevet foran i denne rapporten. Illustrasjonen over viser at **halvårsrapportene** blir sendt til elevens foreldre/ eleven selv og til PPT.

Opplæringslova har bestemmelser om at halvårsrapportene skal sendes til kommunen. Revisjonen legger til grunn at dette kravet er satt for at et kommunalt nivå over den enkelte skole skal se rapportene. Dette vil sette kommunens ledelse i stand til å vurdere om elevene som får spesialundervisning har et tilbud som er i samsvar med kravene i Opplæringslova. Ledernivået over skolene får imidlertid ikke noe eksemplar av halvårsrapportene og dette er søkt illustrert ovenfor ved at halvårsrapportene ikke sendes til kommune/ skoleeier. Det at halvårsrapportene ikke sendes til dette nivået er basert på at dette er en rutine som så vel skole, PPT og etatsjef er inneforstått med.

De rektorene som er intervjuet om oppfølgingen av spesialundervisningen ved skolene, opplyser at skolene kommuniserer regelmessig med PPT gjennom møter hver måned. På disse møtene har skolens koordinator for spesialundervisning og de lærerne som har ønsket å drøfte temaer med PPT sine representanter deltatt. PPT mottar gjennom møtene løpende informasjon om elevene med spesialundervisning.

PPT har opplyst at den rapporterer til etatsjef gjennom årsplan og årsrapport, og at den har en god oppfølging av de enkelte skolene. PPT rapporterer ikke sammenstilt informasjon fra halvårsrapportene direkte til rådmannen. Den anser å ha oppsyn med spesialundervisningen, men anser seg som et rådgivende organ i denne sammenhengen.

I årsplanen har PPT definert sine hovedoppgaver: *PPT er en lovpålagt tjeneste alle kommuner skal ha, og den er hjemlet i Opplæringsloven. I følge § 5-6 og har tjenesten to hovedoppgaver;*

- 1) *Hjelp skolene i kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov.*
- 2) *Utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det, jf. § 5-3 og § 5-4.*

En gjennomgang av årsplan og årsrapport fra PPT viser ingen rapportering på gjennomføringen av den spesialundervisningen som skolene står for. PPT rapporter imidlertid at den har vært med på å utarbeide dokumentet: *System for vurdering og kvalitetsutvikling §13-10 i Ski kommune* som gjelder generelt for oppfølgingen av kvaliteten på undervisningen i skolene i Ski kommune. Denne angir styringsdokumenter, vurderinger, utviklingsarenaer og årshjul. Dette er et generelt system for oppfølgingen av undervisningen og det inneholder ingen spesielle elementer som dreier seg om oppfølgingen av elever som får spesialundervisning.

Elever med spesialundervisning har individuelle tiltak for å kunne nå sine individuelle mål i et eller flere fag. Elever med individuell opplæringsplan evalueres ut i fra sin IOP regelmessig. I tillegg vurderes de ut fra de samme prøvene/kartleggingstestene som alle andre elever i Ski kommune.

8.3 Vurderinger

Opplæringslova krever at kommunen skal ha et system for å sikre at elever med spesialundervisning får et opplæringstilbud i samsvar med loven. Revisjonen har undersøkt hvordan dette er ivare tatt i Ski kommune.

Ski kommune har utarbeidet *System for vurdering og kvalitetsutvikling §13-10 i Ski kommune*. Etter revisjonens vurdering bidrar dette systemet til å vurdere i hvilken grad elevene som følger de ordinære lærerplanene når oppsatte mål. Målene til barn med spesialundervisning framgår av de individuelle opplæringsplanene. Disse er fastsatt av rektor ved den enkelte skole. De ressursene som stilles til disposisjon for elevenes undervisning stilles til disposisjon fra den samme rektor og evalueringene av om eleven har nådd sine opplæringsmål gjøres også innenfor den samme rektors organisasjon. PPT er inne som en tung, uavhengig aktør i disse prosessene men den opplyser selv at den bare er et rådgivende organ i denne sammenhengen.

Det er Ski kommune som er ansvarlig for at elevene får den undervisning det er fattet vedtak om og det er rådmannen som er øverste administrative leder i kommunen. Det er således rådmannen som må kunne innestå for at elevene faktisk har fått den opplæringen de har krav på etter opplæringsloven. Dette innebærer at skolen må rapportere til rådmannen om spesialundervisningen og dette må skje i et fastlagt system som innebærer en form for skriftlighet. Slik rapportering kan ikke revisjonen se er på plass i Ski kommune i tilknytning til rapporteringen for skoleåret 2006/ 2007. Slik rapportering er heller ikke gitt til etatssjef for kultur og opplæring.

Revisjonen kan ikke se at spesialundervisning er spesielt nevnt i Ski kommunes *System for vurdering og kvalitetsutvikling*. Dette systemet gir derfor ingen beskrivelse av hvordan kommunen skal sikre at elever med spesialundervisning får den opplæringen de har krav på.

9 Konklusjon

Tildeling og oppfølging av spesialundervisning

- Revisjonen oppfatter at vedtak om å tildele spesialundervisning i grunnskolen i Ski kommune for skoleåret 2006/ 2007 skjedde på grunnlag av grundig saksbehandling og hvor de aktørene som skulle delta i denne beslutningsprosessen var involvert. Vedtakene om å tildele spesialundervisning var i samsvar med de sakkyndige vurderingene fra pedagogisk psykologisk - tjeneste (PPT).
- Samtykke fra foreldre var i liten grad innhentet i forbindelse med skolenes dialog med PPT.
- Halvårsrapporter var utarbeidet, men de viste ikke om elevene med spesialundervisning hadde fått det antall spesialundervisningstimer som det var fattet vedtak om.

Inneholder vedtakene opplysninger om avgjørelse, begrunnelse og klageadgang?

- Alle de gjennomgåtte vedtakene inneholdt opplysninger om avgjørelse, begrunnelse og informasjon om klageadgang.

Hvordan sikrer kommunen kvalitet og omfang på området spesialundervisning?

- Revisjonen kan ikke se at Ski kommune har etablert rutiner for skriftlig rapportering fra skolene til sentralt nivå i kommunen som viser om elevene med spesialundervisning når målene i sine individuelle opplæringsplaner.

10 Anbefalinger

Revisjonen anbefaler Ski kommune å gå gjennom etablerte rutiner med sikte på å:

- Etablere en ensartet praksis ved alle skolene som innebærer at foreldrene får informasjon om at de kan ta direkte kontakt med PPT hvis de er bekymret for sitt barns utvikling.
- Etablere en praksis for at også nytilflyttede foreldre med spesialundervisningsbarn gir skolen skriftlig samtykke til å kommunisere om barnet med PPT.
- Innskjerpe rutiner om at elevmappene til barn med spesialundervisning skal inneholde all relevant dokumentasjon, deriblant rektors vedtak. Bruk av innholdsfortegnelse og nummererte dokumenter i mappene kan være et instrument i denne forbindelse.
- Etablere rutiner som sikrer at halvårsrapporter blir sendt til foreldre og kommunen og at dette kan dokumenteres for ettertiden.

Revisjonen anbefaler videre at:

- Skolene etablerer rutiner for å registrere hvilken spesialundervisning elevene faktisk får. Halvårsrapportene bør gi opplysninger om dette sammen med opplysninger om hvilken spesialundervisning vedtaket forutsetter.
- Ski kommune bør utvide sine rutiner vedrørende *system for vurdering og kvalitetsutvikling §13-10 i Ski kommune* til også å beskrive området spesialundervisning. Man må da ta utgangspunkt i opplysninger om målene i de individuelle opplæringsplanene er nådd i følge halvårsrapportene. Skolenes rapporter om dette bør gå til rådmannen.
- Ski kommune sikrer at skolene får tilstrekkelige midler til at behov for spesialundervisning som oppstår etter at ordinære ressurser til spesialundervisning er fordelt, blir dekket inn.

11 Rådmannens uttalelse

SKI KOMMUNE

RÅDMANNEN

Follo Distriktsrevisjon
v/Even Tveter
Postboks 3010
1401 SKI

Vår ref.: 08/1058-1 8083/08
30.04.2008

Deres ref.:

Arknr.: 216

Dato:

HØRINGSUTTALELSE FRA RÅDMANNEN I SKI

Rådmannen vil innledningsvis gi uttrykk for at revisjonen har gjort et grundig arbeid i å belyse kvaliteten i det spesialpedagogiske arbeidet i Ski kommune. Vi oppfatter at konklusjonene og anbefalingene i rapporten vil være til stor nytte for skoleeier i det videre arbeidet på dette feltet.

Informasjonen om prosjektet framgår gjennom prosjektets formål og problemstillinger. Rådmannen har ingen merknader til prosjektets metode, kildebruk eller data, som kan ha betydning for rapportens konklusjoner. Revisjonskriteriene som ligger til grunn for konklusjonene synes å være adekvate.

Rådmannens kommentar til rapportens konklusjoner:

Rådmannen er tilfreds med å få bekreftet at revisjonen i sin konklusjon er av den oppfatning at tildelingen av spesialundervisning og prosedyrene i forkant er i henhold til regelverket.

Vi ser imidlertid ut fra tallmaterialet i rapporten at det må utarbeides nye rutiner vedrørende innhenting av samtykke fra foresatte i skolens dialog med PPT. Det vil derfor bli utarbeidet en ny prosedyre der rektorene årlig sender ut samtykkeskjema til foresatte, som har barn som mottar spesialundervisning. Dette kan sees i sammenheng med utarbeidelse av IOP i januar eller vil kunne innarbeides som en del av elevenes individuelle opplæringsplan.

Rådmannen er ikke kjent med at det i lov, forskrifter eller rundskriv er stilt krav om rapportering av avholdte timer i forhold til tilrådte timer i halvårsrapportene. I samtale med Fylkesmannens utdanningsavdeling (22.04.08) bekreftes dette. Lovverk, forskrifter eller rundskriv sier, så langt vi kjenner til, ikke noe om rapportering av eksakt gitt timetall. I likhet med Fylkesmannen er vi mer opptatt av læringsutbyttet og måloppnåelsen. Dersom det er liten måloppnåelse for enkeltelever, anbefaler rådmannen i halvårsrapporteringen at skolen / lærer / spesialpedagog drøfter hvorfor eleven har liten måloppnåelse. Her kan det at eleven

har mistet mange spesialundervisningstimer være en av forklaringene, og det bør i så fall rapporteres.

Videre kan, etter vårt syn, en slik rapportering inneholde betydelige feilkilder. Avvikene kan skyldes sykdom eller annet fravær hos spesialpedagog. Men ikke-avholdte spesialundervisningstimer kan også bero på at elevene, ut fra en faglig helhetsvurdering, har deltatt på pedagogiske tiltak sammen med de øvrige elevene – jf. den inkluderende skole. Dette kan være ekskursjoner, idrettsdager, leirskoleopphold m.v. Rådmannen ønsker derfor revisjonens syn på hvordan denne problematikken eventuelt skal håndteres.

Rådmannen er tilfreds med at vedtaksrutinene er i samsvar med regelverket.

Rådmannen tar til etterretning at det må etableres bedre rutiner vedrørende skolens rapportering til skoleeier om måloppnåelse i forhold til elevenes IOP'er. Dette vil bli innarbeidet i skolens felles årshjul og i årsmeldingene f.o.m. neste skoleår.

Rådmannens kommentar til rapportens anbefalinger:

Det blir opplyst om foresattes rett til å ta direkte kontakt med PPT i tjenestens informasjonsfolder, som deles ut til alle skolene. Opplysningene om dette vil ligge også på Ski kommunes hjemmeside.

Skriftlig samtykke fra nytilflyttede foresatte til "spesialundervisningsbarn" vil bli fulgt opp ved at PPT fra d.d. krever utfylt henvisningsskjema, før videre arbeid med tilflyttede elever igangsettes.

Innskjerping av rutiner vedrørende elevmapper og oppbevaring av halvårsrapportene vil bli fulgt opp ved at skoleeier utarbeider felles instruks til rektorene gjeldende f.o.m. neste skoleår.

Våre rutiner for § 13-10 omfatter alle elever. Imidlertid vil rådmannen sørge for at spesialundervisningens plass framgår tydeligere i vårt § 13-10 system. Dette forutsettes utført innen skoleårets start, høsten 2008.

Skolens ressurstildeling skjer på følgende måte:

- Tildeling av ramme til ordinær undervisning og spesialundervisning
- Ekstra tildeling fra en sentral pott til spesialundervisning ved akutt behov, tilflytting av elever med stort behov, m.v.
- Ved ekstraordinært store behov, og derfor helt unntaksvis, søkes det kommunestyret om tilleggsbevilgning

I hovedsak har vi dekket behovene som beskrevet under strekpunkt en og to, og elevene har hittil fått spesialpedagogiske ressurser som er i samsvar med PPTs tilråding om omfang. Det kan nevnes at Ski kommune ikke har mottatt klager fra foresatte vedrørende omfang av spesialundervisning på grunnskolenivå de ti siste årene.

Rådmannens sluttmerknad:

Rapporten viser at Ski kommunes prosedyrer, rutiner og vedtak vedrørende spesialundervisning i all hovedsak er av god kvalitet og i tråd med gjeldende regelverk. Rådmannen har tatt til etterretning forvaltningsrevisjonsrapportens konklusjoner og anbefalinger, og revisjonens forslag til tiltak iverksettes så snart det er mulig.

Med vennlig hilsen

Kjell-Arne Ekeberg
kommunalsjef for oppvekst

Gunnar Kvikne
rådgiver

12 Revisjonens kommentarer til rådmannens uttalelse

Revisjonen registrerer at rådmannen mener at konklusjonene og anbefalingene i rapporten vil være til stor nytte for skoleeier og at revisjonen har gjort et grundig arbeide i å belyse kvaliteten i spesialundervisningen.

Revisjonen ser det som positivt at rådmannen har tatt til etterretning rapportens konklusjoner og anbefalinger og forslag til tiltak skal iverksettes så snart det er mulig.

Rådmannens uttalelse gir etter revisjonens vurdering ikke grunnlag for å foreta endringer i rapporten.

Når det gjelder punktet om registrering av tid er vi enig med rådmannen i at det ikke eksplisitt går frem av lovverket at det skal angis i halvårsrapporten antall timer med spesialundervisning. Vi mener imidlertid at hvis skolen skal kunne gi en skriftlig oversikt over den opplæringen som eleven har fått jfr § 5-5 i Opplæringsloven så må dette innebære et system for å registrere de faktiske timene som er gitt som spesialundervisning. Dette vil kunne gi foresatte en mulighet til å vurdere om spesialundervisningen er gitt i det omfanget som rektors vedtak faktisk forutsetter.

13 Litteraturliste

Lov

- *Forvaltningsloven, lov 1967-02-10*
- *Opplæringslova, lov 1998-07-17 nr 61*
- *Arkivloven, lov 1992-12-04 nr 126*

Forskrift

- *Forskrift til opplæringslova, FOR-2006-06-23-724*

Veileder

- *Spesialundervisning i grunnskole og videregående opplæring. Utdannings- og forskningsdepartementet (2004): Regelverk, prosedyrer og prosesser.*

Dokumenter innhentet fra Ski kommune

- *Maler for saksbehandling om spesialundervisning i Ski kommune*
- *Veileder – Grunnskole - PPT*
- *Skjemaer vedrørende spesialundervisning*
- *Virksomhetsplan for Ski PPT skoleåret 2006/2007*
- *Statistikk Ski PPT skoleåret 2006/ 2007*
- *Ski kommune – Årsmelding 2006*
- *Data Ski kommune har registrert inn i GSI for skoleårene 2004/2005, 2005/2006 og 2006/2007*
- *System for vurdering og kvalitetsutvikling §13-10 i Ski kommune*

Annet

- *Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsløftet – fag og læreplaner. (2006 med seinere endringer): www.udir.no/grep (lest 26.09.2007)*
- *Geir Helgeland 2006. Opplæringslova. Oslo. Universitetsforlaget.*
- *GSI-informasjon*
- *Fylkesmannen i Nordland. Rapport etter tilsyn med Narvik kommune 11.04.2007.*
- *Utdanningsdirektoratet. "Veileder til kravet om skoleeiers forsvarlige system"*